

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21-60, polletna K 10-80, četrtletna K 5-40, mesečna K 1-80; za Nemčijo celoletno K 26-40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36-—.

Posamezne številke po 8 vin.

Stev. 500.

V Ljubljani, v torek dne 4. februarja 1913.

Leto III.

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob 11. dopoldne in stane naročnina

Za avstro-ogrske kraje:	
celoletna	K 21-60
polletna	10-80
četrtletna	5-40
mesečna	1-80

Za Nemčijo:	
celoletna	K 26-40
polletna	13-20
četrtletna	6-60
mesečna	2-20

Za ostalo inozemstvo celoletno 36 kron in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 8 vin. v administraciji in tobakarnah:

Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani.

Gospoda v gosposki zbornici.

Zadnja leta se je na Angleškem izvršil zamimiv boj med dvema zbornicama britanskega parlamenta; in zmagala je zbornica poslancev nad zbornico lordov, ki je hotel voditi hegemonijo v zakonodajstvu in zadnje odločitve v vseh političnih vprašanjih določiti. V tem boju je angleška gosposka zbornica tako podlegla, da velja v angleški ustavnosti le še za nekakšno dekoracijo, za kos podedovanega pohištva, ki se hrani le še iz navade, ne da bi mu kdo pripisoval kaj pomena. Pred kratkim je tam gosposka zbornica zavrnila predlogo o homerulu, o posebnem parlamentu za Irsko, ali na vsem svetu se ni nihče razvnel zaradi tega, zakaj sklep angleške gosposke zbornice učinkuje le še kakor cokolja na vozu, nikakor pa ne več kakor meč, ki bi mogel umoriti kakšen sklep poslanske zbornice. Zakon, ki so ga lordi odklonili, se vrne poslancem, ki ga sklenejo še enkrat; seveda poredko visoki gospodje tudi drugič ne, in izgubi se pri tem nekaj časa. Ali zbornica poslancev ga sprejme tretjič, in potem se vsa visokorodna in vevredna gospoda lahko postavlja na svoje žlahtne pleče, pa se ne bo živ krst zmenil za to; kajti zakon, ki ga je angleška poslanska zbornica trikrat sprejela, postane pravomočen brez lordov in brez njihovega milostivega dovoljenja.

Tudi v Avstriji imamo gosposko zbornico. Iz boja in poraza svoje angleške tovarišice se pa ni nič naučila, ter se vede tako, kakor da bi bilo v Avstriji docela nemogoče, kar je bilo zelo mogoče na Angleškem. Naša dična gosposka zbornica se sploh nič kaj rada ne uči; in to je umevno. Njeni člani so vse po vrsti skoraj sami kavalirji, in kdo je mogel takim gospodom v Avstriji že očitati, da se ukvarjajo s plebejskim poslom učenja? Ljubi Bog je razdelil vse, kakor se spodobi; ustvaril je nekatere ljudi z možgani v glavi, zato da vedo, kako morajo služiti, druge pa z dolgo vrsto prednikov in s čudnimi naslovi, zato da lahko ukazujejo in uživajo spoštovanje.

O tem ni nihče bolj prepričan kakor naši magnatje sami; magnus se pravi velik, in le vulgarni smrtniki brez modre krvi v žilah mislijo v svoji plebejski omejenosti, da je velik tisti, ki porabi vse svoje sposobnosti, da pri naša svojim bližnjim veliko koristi. Veliki so

gospodje zato, ker se sami tako imenujejo, in kdor bi se upal dvomiti o tem, bi bil nesramnež.

Odkar velja za avstrijski državni zbor splošna in enaka volilna pravica, se zavedajo gosposki zborničarji svoje veličine kakor še nikdar ne. Prej so bili večinoma zadovoljni s tem, da so na svojih vizitnicah poleg vsakovrstnih drugih naslovov, poleg seznamka ordenov, ptičev, zverin itd. lahko navedli tudi svojo zakonodajalsko lastnost in da so se semintja sešli v lepi dvorani in markirali sejo. Zdaj pa jim je zrasel greben, in naenkrat hočejo biti res činitelj, pa celo odločujoč činitelj v avstrijskem zakonodajstvu. In pri vsaki priliki poizkušajo pokazati poslanski zbornici, da so več kakor ona.

Zadnji teden so aristokratje rojstva in denarja, kakor smo poročali, na svoji seji sklenili, da preidejo preko zakona, ki ima odpraviti kazni za delavsko kršitev pogodbe, na dnevni red. V dolgi vrsti podobnih dogodkov je to le posamezen slučaj; ali značilen je dovolj.

Zadeva je znana, ker se je o njej že precej pisalo in govorilo. Do današnjega dneva velja v Avstriji za delavce nekakšno izjemno pravo. Če se pogodi dvoje ljudi za kakršnokoli reč, pa en del ne izpolni pogodbe, ga drugi del lahko civilno toži za odškodnino. To se lahko zgodi tudi delavcu, če zapusti delo brez zakonito predpisane odpovedi. Ali vrhotečka lahko delavca tudi zapro, ker je kršil pogodbo z delodajalcem. Za nikogar drugega ne velja tako določba; zato so delavci dejansko oškodovani napram drugim državljanom, ne glede na to, da je taka izjemna določba žaljiva in ponižujoča. Socialisti so zahtevali, da se to zasramovanje odpravi, in so vodili v ta namen ostre boje. Naposled so dosigli, da je poslanska zbornica soglasno pritrdila njihovu sklepu, da se odpravi kaznivost delavskega kršenja pogodbe in s tem izravna delavsko pravo s splošnim v državi veljavnim pravom.

Nihče ne bo trdil, da je to velika in globoko segajoča reforma. Dejanski sil, ki izvirajo iz gospodarskih razmer, tudi socialisti ne morejo izpremeniti. Naj je zakon kakršen koli, vedno bo pri sklepanju delovne pogodbe podjetnik na boljšem, ker je močnejši. Prav pogostoma bo moral delavec sprejeti neugodne pogoje, ker se jim mora vdati, le da pride do zaslužka. In čisto so te pogodbe take, da je njih veljavnost nad vse dvomljiva, ker je njih priznanje pravzaprav izsiljeno od delavca.

Tembolj je utemeljena zahteva, da se ne poslabša delavski položaj še s takim izjemnim zakonom. Če je to priznala avstrijska poslanska zbornica, tedaj je bila reforma res že zelo nujna, kajti večini tega parlamenta se na noben način ne more očitati preveč socialnega mišljenja. Tudi v spodnji zbornici gospodje zelo radi ovirajo socialno delo in slutijo za vsako skromno reformo naskok socializma.

V tem vprašanju se pa večina ni mogla upirati. Tudi oni njeni člani, ki so sami podjetniki in ki jih smemo prištevat najbolj nabrušenim kapitalističnim hujšakom, so spoznali, da bi bil škandal vnebovpijoč, ako bi se še danes ohranile določbe, ki degradirajo delavca tudi formalno na nižino sužnja. In tako je poslanska zbornica soglasno sklenila, da se odpravi kaznivost kršenja delovne pogodbe.

Od 30. marca l. l. že leži ta zakon — majhna stvarca, obsegajoča en sam paragraf — v gosposki zbornici. In božanski gospodje niso imeli časa, da bi bili rešili to drobtino. Kadar gre za brambene reforme, za vojaško tlako, za ljudska

čajo strašna znamenja. Morda se res bliža konec časov in bomo deležni onega poloma starega sveta, ki nam preti vsem. Najdostojnejši, najvišji bodo zmleti, kakor da se motijo nebesa in kaznujejo nad njimi zločine zemlje. Nisem li občutil sape iz brezdna, v katerem se pogreze vse, odkar je izkušán moj dom za grehe, ki so mi neznani, s to strašno žalostjo, ki ga strmo glavila v pogin in za večne čase vrača v noč?

Zarotil je dvojico dragih mrličev iz sosednje sobe, ki sta bila vedno navzoča. Ihtenje mu je sililo v grlo; roke so se mu tresle, zadnji upor bolesti mu je krčil veliko telo, preden se je z naporom premagal. Da, če si je Bog dovolil, da ga tako okrutno napada, da zatira njegovo plemo, če je začel z največjimi, z najzvestejšimi, mora biti svet brez preklica obsojen. Ni li pogin njegovega doma bližnji pogin vsega? In v njegovem vzvišenem kneževskem in duhovniškem ponosu se mu je izvil klic najvišje vdanosti, v tem ko je zopet dvignil obe roke proti nebu.

»O vsegamogočni, naj se zgodi tvoja volja! Naj vse umre, naj vse pogine, naj se vse vrne v kaotično noč! Jaz ostanem v tej razdejani palači pokonci, in počakam, da me pokopljejo razvaline. In če je tvoja volja, da postanem vzvišeni grobokop tvoje svete vere, oi, bodi tedaj brez strahu: Nič nevrednega ne storim, da bi ji podaljšal življenje le za en dan! Pokonci jo bom držal kakor samega sebe, enako ponosno, enako neizpremenljivo kakor v časih njene vsegamogočnosti. Priznaval jo bom z enako hrabro trdovratnostjo in v ničemer ne bom popustil — ne v disciplini, ne v ritu, ne v dogmi. In kadar pride dan, jo pokopjem s seboj, jo rajši vzamem vso s seboj z zemljo, kakor da izdam le količjak od nje; držal jo bom v svojih odrevenelih rokah, da ti jo vrnem tako, kakor

brezmena, tedaj so stari gospodje čudovito urni. V času, ki zadostuje izurjenemu pivskemu matadorju, da izprazni tucat steklenic šampanjca, znajo prežlahtni gospodje rešiti osemdeset tisoč rekrutov, nekoliko milijonov kron in še nekoliko podobne ropotije za nameček. En sam paragraf skromne pravne reforme pa prizadene vzornim inteligencam toliko težav, da se ga skoraj leto dni še lotiti ne morejo. In ko mora naposled njih narodnogospodarska komisija reči bev ali mev, se klasično blazirani obrazi namrdnejo, manikirane roke napravijo nonšalantno gesto: Preidimo na dnevni red! Za take reči se ne brigamo! ...

Soglasen je bil sklep poslanske zbornice. Senilni modrokrvneži pa ga odrinejo z dvema prstoma. Naše mnenje o tem degeneriranem napuhu je jasno, radovedni pa smo, kaj poreče poslanska zbornica. Delavstvo že davno ve, da od grofov, prelato in denarnih parvenijev, ki se hočejo igrati Solone in Lykurge, nima pričakovati nič drugega kakor boj. Ali če ravnaio gospodje iz Jockey-kluba in vsakovrstnih kazin tako s soglasnimi sklepi poslanske zbornice, tedaj so to konflikti, od katerih bi bilo pričakovati, da se bo izvoljena zbornica vendarle zavedla svojega pomena in se postavila prevzetnosti domišljave aristokracije in plutokracije po robu.

Ako sme družbica, ki ima največjo zaslug v tem, da je bila rojena, poteptati vsak sklep od ljudstva izvoljenih poslancev, tedaj ne more živ krst povedati, čemu imamo sploh poslansko zbornico. Če pa ima ta kaj veljati, tedaj ne gre, da bi prevzetnost gosposkih zborničarjev pometala z njo. Absolutizem vladarjev je odpravljen po vsej Evropi in skoraj po vsem svetu. Naj li velja v Avstriji absolutizem peččice domišljavih, sicer pa zelo nepotrebnih patronov?

Priprave za splošno stavko.

Ko je v nedeljo 26. januarja sklenil izredni strankin zbor ogrske socialne demokracije splošno stavko, je bilo ogrsko organizirano delavstvo že tako pripravljeno za boj do skrajnosti, da čaka sedaj le še na zadnje povelje strankinega vodstva. Kar je še pripravljalnega dela, je zgolj potrebno v izpopolnitve že storjenega. S splošno stavko hoče prisiliti ogrsko delavstvo Lukasa in Tiszo, da umakneta svoj volilni nestvor. Sedaj pa se je izvedelo, da hoče zavleči Khuen-Hedervary kot načelnik odseka za volino reformo razprave do aprila že skoraj veda to ni po volji, ker bo do aprila že skoraj gotovo vzel vrag Lukasa in ves njegov kabinet in s tem bi padlo tudi zmašilo volilne reforme, ki je Tiszino delo. Če se bodo razmere zasukale v tej smeri, bo seveda izostala splošna stavka. Ali vključ temu je lopovska dvojica Lukacs in Tisza strastno na delu s pripravami za splošno stavko. »Reformatorja« se pripravljata, kakor da bi morala ob splošni stavki teči delavska kri v potokih. Ne zadostuje jima budimpeštanska posadka, ki šteje 16.000 moč in ki bi bila ojačena še s policijo, ampak po ljudskih šolah bosta nastanila 1000 orožnikov in ob pričetku pretečnega tedna so prišli v budimpeštanske srednje šole oficirji, ki so imeli nalog, da preračunajo, koliko vojakov, ki bi prišli iz ogrskih garnizij, bi lahko prenočevalo po telovadnicah, čakalnicah in zaprtih hodnikih srednjih šol.

Proletariat je torej pripravljen popolnoma in kakor so napredni sloji meščanstva že takoj

ob početku, ko je bila znana volilna »reforma«, prijavljali delavstvu svojo solidarnost, tako se še vedno množe izjave solidarnosti iz meščanskih krogov. Deželna zveza odvetniških kandidatov bo imela v najkrajšem času na zahtevo 26 članov občni zbor, kateremu bo predložen predlog, da naj odvetniški kandidatje zavzamejo stališče za splošno stavko in da naj ob času stavke tudi oni ne delajo.

V četrtek zvečer je bila konferenca budimpeštanskih mestnih učiteljev, na kateri je profesor Bela Somogyi predlagal: Izvesti je akcijo, da oni del meščanstva, ki simpatizira z volilnim bojem delavstva, prevzame prehranitev otrok stavkujočih. V Budimpešti in okolici naj se pripravijo prostori, v katerih bodo dobivali delavski otroci popoldanski obed. Predlog je bil soglasno sprejet in konferenca je takoj izvolila organizacijski odsek, ki naj izvede predlog. Nekaj učiteljev se je prijavilo takoj, da bodo ob času stavke prehranjevali delavske otroke.

Komisija ogrskih strokovnih organizacij je na zadnji seji sestavila imenik ohih otrok, ki bodo tudi ob času generalne stavke lahko delale. To so vse one osebe, ki so v službi javnega zdravstva in sicer bolniški strežaji, uslužbenci bolnišnic in bolniških blagajn, uslužbenci vodovoda, mlekar in osebe za oskrbo živali. Socialno demokratično strankino vodstvo je potrnilo sklep strokovne komisije.

Pravda ameriškanskih dinamitardov.

II.

»Kapitalistična tiranija vzrok nezakonitosti.«

Vsakemu človeku mora biti jasno, da niso vsi obsojenci vedeli, kaj počenja vohun Mc. Manigal, ki je z dinamitom spuščal v zrak železne stavbe, kakor bi streljal s topi pri žeganju na Kranjskem. Nemogoče je, da bi tako obsežna zarota ostala toliko let prikrita gosposki! Kje so pa bili vsi zvezni detektivi, uniformirani in neinformirani policaji, ko je v raznih krajih Zdr. držav pokal dinamit in so frčale v zrak pričetke železne stavbe? Ali so spali? Ali so imeli nalog od glavnega dinamitarda in vohuna Mc. Manigala, da ga ne smejo motiti pri delu? Za nas ostane pribita resnica, da precejšnji del obsojencev ni vedel, kaj uganja Mc. Manigal. Za to govorijo še drugi razlogi. Vohun Mc. Manigal si je znal pridobiti splošno zaupanje med člani unije. In kdor pozna delavsko gibanje, razume, da marsikateri odbor ni vprašal, ako je dobil nalog, naj Mc. Manigalu izplača večjo vsoto denarja v agitacijske namene, kje in kakšno agitacijo bo vršil Mc. Manigal. Odbornik je zaupal in za to zaupanje bo moral zdaj trpeti. Priznamo, da je mogoče majhen del obsojencev vedel za manipulacije Mc. Manigala ... Ti so v zmislu zakona krivi, ne pa vsi!

Gotovo nismo prijatelji dinamita in sile, ker se zavedamo, da vsako nasilno dejanje škodi delavski organizaciji, to je delavcem. To nas pa ne sme motiti, da ne bi povedali, zakaj so krivci segli po dinamitu in se vrgli v naročje taktiki nasilja. Zakaj so to storili? Ker niso bili socialisti in niso vedeli, da se morajo delavci organizirati politično kot razred, ako hočejo sebe in svoje osvoboditi suženjskih spon in okov. To neznanje jih je porinilo na pot nasilja.

sveti s svojima bledima zvezdicama v ogromni dvorani nič svetlobe, so prinesli svetilke, katere so držali poslužniki kakor baklje v rokah. Po stari šegi so bili vsi služabniki doma navzoči, da izrečejo zadnje slovo svojima gospodarjema, ki imata za večne čase oditi na počitek.

Nastala je zamuda. Morano, ki je imel že od zgodnjega jutra vso glavo polno brige, ker je moral paziti na tisoč podrobnosti, je še enkrat izginil, ves iz sebe, ker še ni bilo trojne krste. Naposled so jo prinesli sluge in zdaj so lahko začeli. Kardinal in donna Serafina sta skupaj stala pri postelji, tudi Pierre je stal tam, in tudi don Vigilio. Viktorina je začela dvojico ljubimcev zavijati v eno samo mrtvaško rjuho v velik kos bele svile; bilo je, kakor da jo oblačijo s skupno poročno haljo, s svetlim, čistim plaščem njune zveze. Potem sta pristopila dva služabnika in sta ju pomagala Pierru in don Vigilio položiti v prvo krsto, ki je bila iz smrekovine in je imela stene odete z rožnatim atlasom. Nič ni bila širša od navadnih krst — tako mlada, tako nežno mila je bila ljubeča dvojica, tako tesno jo je spajalo objetje, ki je napravilo iz nje eno samo truplo. Ko sta ležala v krsti, sta tam nadaljevala svoje večno spanje; dišeči lasje, ki so se mešali, so napol skrivali njiju glavi, in ko je bila ta krsta zaklenjena v drugi svinčeni in potem v tretji hrastovi, in ko so bili vsi trije pokrovi pričvrščeni in priviti, sta se še vedno lahko videla obraza skozi okroglo debelo šipo, za katero je bila po rimski šegi v vsaki krsti primarna opornina. Za večno ločena od živih, sama na dnu te trojne krste, sta se še vedno smehljala drug drugemu in sta si zrla v vztrajno odprta oči. Zdalj sta imela večnost zase, da sta mogla izkusiti vso svojo neskončno ljubezen.

(Dalje.)

EMILE ZOLA:

Rim.

(Dalje.)

»Ne, ne, nič prilagoditve, nič popuščanja, nič slabosti! Zid iz kovine, ki zapira pot, granitni mejni kamen, ki omejuje svet! ... Ljubi moj sin, dejal sem Vam že tisti dan, ko ste prišli. Kdor hoče katoličanstvo prilagoditi novemu času, hoče pospešiti njegov konec, če mu res preti zgodnja smrt, kakor trdijo ateisti. Podlo, sramotno bi umrl, namesto pokonci, dostojno, ponosno v svojem starem, slavnem, kraljevskem dostojanstvu ... Oh, le pokonci umreti, ne zatajiti ničesar od svoje preteklosti, ljubavaje bodočnosti, priznava vso svojo vero!«

In ta sedemdesetletni stavec, ki je zrl s kretinjo bodočim desetletjem kljubujočega junaka končnemu uničenju v oči, je bil videti, kakor da se raste. Vera mu je bila dala ta pokojni mir; bil je mir, ki ga podaja duhu razlaga neznanega z božanstvom, čigar potrebi po jasnosti popolnoma zadošča, ker ga izpolnjuje. Veroval je, vedel je in zaradi dneva po smrti ga ni moril ne dvom ne strah. Ali ponosna ožornost je zdaj odmevala iz njegovega glasu.

»Bogu je vse mogoče, celo svoje delo lahko uniči, če se mu zazdi slabo. Če bi se jutri vse porušilo, če bi svetla cerkev izginila pod razvalinami, bi se morali pokloniti in moliti Boga, čigar roka je sebi v slavo uničila svet, katerega je ustvarila. Jaz čakam in v vsakem slučaju se podvržem njegovi volji; zakaj nič se ne zgodi, česar neče on. Če so hrami res omajani, če se mora katoličanstvo res jutri razsut v prah, bom na svojem mestu in bom služabnik smrti, kakor sem bil služabnik življenja. Priznavam celo, in gotovo je, da prihajajo ure, ko me presene-

Obsodba železostavbinih uradnikov in delavcev v Indianapolisu je zmaga trusta za jeklo. Mogočna organizacija kapitalistov je triumfirala zopet, pa le za kratko dobo, nad delavci. Trust za jeklo je tekom let uničil vse strokovne organizacije v svoji industriji. Kjer ni šlo z repetirkami, tam so pomagali voluni, končno besedo je pa govorilo sodišče. V Pennsylvaniji trohni trojica slovenskih delavcev, katere so pomorili najeti morilci trusta, ker so zahtevali. Zopet drugod gnijejo trupla pomorjenih delavcev družin narodnosti, ker so zahtevali, da hočejo živeti kot ljudje. S krvjo in ječami je zaznamovana pot trusta za jeklo. Trust je polagoma uničil skoraj vse organizacije, da je delavce lahko izkoriščal poljubno.

Delavske organizacije so bile uničene, trust je pri uničevanju delavskih organizacij dosegel najvišji rekord. A sredi tega boja je stala ena organizacija trdno kot skala. Bila je to unija železostavbinih delavcev, unija pogumnih fantov, ki vsak dan tvegajo svoje življenje tri sto in več čevljev visoko na nebotičnih, stoječ na ozki železni tračnici, ki je včasih še polna delu. Kakor ti delavci ne poznajo strahu pri svojem vratolomnem delu, kjer jih en sam napačen korak lahko strmoglavi v prepad, ravnotako se niso hoteli ukloniti volji trusta, da bi postali popolnoma brezpravni sužnji. Obdržali so svojo organizacijo in nadaljevali boj, da za pošteno delo dobijo tudi pošteno dnevno mezd.

Trust je uvidel, da pri tej stroki delavcev ne opravi nič s sredstvi, katere so se obnesla v rudnikih in jeklarnah. Zategadelj se je oprijel najbolj umazanega sredstva, da bi uničil organizacijo. Kupili so izdajice v organizacijah, da so trust točno obveščali o vsem, kar se godi v organizaciji. Plačani voluni in izdajci so imeli nalog, da naj z dinamitom razstreljajo nedovršene stavbe, da tako očrni organizirane delavce. Tako so pričele dinamitne razstrelbe v stavbinih obrti.

Kaj naj so storili železostavbini delavci proti tej taktiki trusta? Ali naj bi se uklonili? To ni soglašalo z njihovim značajem. Bili so sami pogumni ljudje, ki so se poprijeli tega dela moške, ki so na morju, v gorovju in divjini že stokrat gledali smrti v obraz. Taki ljudje, ako se bojujejo za svoje pravice, ne odnehajo radi. In poslušali so se bojnih sredstev, katerih so se naučili pri kapitalistih.

Ako bi bili uradniki železostavbinske unije ljudje, ki mislijo s svojimi možgani, gotovo bi se ne bili dali izpeljati na led od volunov v službi kapitalistov. Tako je prišlo do razstrelb, do zarote, do sodnijske obravnave in obsodbe.

Uradniki in delavci železostavbinske unije so se borili za zboljšanje delavskega položaja. Ako so se zmožili v sredstvih in niso ubrali prave poti, ki vodi delavce iz mezdne sužnosti v svobodo, potem ne smemo tuliti s kapitalisti, ki so jih potisnili na to pot, v en rog.

Obsodba železostavbinih uradnikov in delavcev v Indianapolisu ni prinesla jeklarskim in železarskim trustovcem tistega uspeha, ki so ga pričakovali od nje, ako sodimo po glasovih, ki prihajajo iz delavskih krogov. Najbrž se bo dozdevna zmaga kapitalistov izpremenila še v poraz. Delavci so se iz te obravnave marsikaj naučili. Spoznali so, da njim nasproti stoji le en sovražnik: kapitalistični razred.

V vseh krogih organiziranih delavcev narašča solidarnost. Povsod se delavci trudijo, da bi oskrbeli varščino za obsojence, ki znaša nad en milijon dolarjev. Že danes lahko rečemo, da bodo obsojenci tekom prizivne sodnijske obravnave prosti.

Nikjer ne opazimo, da bi delavci obsojence strahopetno zatajili ali jih celo pustili na cedilu. Posebno pogumno je nastopila čikaška delavska zveza, ki je z ozirom na obsodbo sprejela zelo ostro resolucijo. Delavski strokovni listi zavzemajo enako stališče. Vzbudil se je celo predsednik ameriške delavske federacije Samuel Gompers iz svojih običajnih protisocialističnih sanj, ko je nastopil pred pravosodnim komitejem zveznega senata. Gompers je namreč prišel pred komite, da zagovarja Claytonovo predlogo o dovoljevanju sodnijskih prepovedi (injunction) v delovnih sporih. Porabil pa je to priliko, da pove svoje mnenje o obsodbi članov železostavbinske unije. Govoril je torej s tribune, raz katero ga je slišal ves kapitalistični svet. Dejal je med drugim sledeče:

»Brezvestna tiranijo onih, ki kontrolirajo ure, plače in delovne pogoje, ter njihova absolutna kontrola postavljajo in sodnijske moči, je tirala stavbinske železarje v njihovo grozno početje proti družbi. — — —

Šest let se je vodil boj. Vse sile organizirane družbe so se uporabljale zoper te moči. Do skrajnosti podle duše so snovali in izdelale načrte, po katerem bi se mogle sodnijske oblasti poklicati na pomoč za njihovo uničenje. Pravite, da so se ti moči posluževali prepovedanih metod nasilja in da so celo žrtvovali življenja in vi zavračate njihov način kot elementarno brutalen. Vaša obsodba je za vsakogar, ki je kriv, opravičena, toda vprašam vas — ali pa je bil napačen, katerega so se posluževali delodajalci, manj pogubonosni za človeštvo in svobodo? Ali mislite, da sme eden igrati s silami krivice in tiranstva, ne da bi se smel njegov nasprotnik braniti ...

Zahteval bi od vas odgovora, kako pridejo ljudje, ki verujejo v bratstvo in ameriško državljanstvo, do tega, da smatrajo dinamit in grozote za edino orožje zoper brezvestno tiranijo dolgih ur, plač in slabih delovnih pogojev ...

Casopise, telegrame, telefone, kabel — vse to je pod kontrolo izkoriščevalcev in se uporabljalo zoper delavce v njihovem boju za industrijsko izboljšanje. Kako pa naj potem delavci dobe pravico, ako nimajo moči za zbiranje informacije in zagovor ...

Medtem, ko so delavci na eni strani izrekli solidarnost s obsojenci, se nikjer ne čuje niti glasu, ki bi zagovarjal nasilno taktiko. In to je najboljše znamenje, da bomo v Ameriki kmalu imeli tako zdravo gibanje, kot je v Evropi.

Nekateri strokovni listi, katerih uredniki niso socialisti, povdajajo odkrito, da se morajo delavci organizirati politično in strokovno, ako hočejo zmagovati z zakonitimi sredstvi v boju za boljše bodočnost.

Vsekakor bo obravnava v Indianapolisu pripomogla mnogo, da se bodo delavci vseh strokovnih organizacij čimprej politično v socialistični stranki. Delavci se morajo organizirati v socialistični stranki, ne zato, da bi odpuščali storjena hudodelstva, marveč da odstranijo vzroke, ki povzročajo zločine, da strmoglavijo sistem, ki rodi dinamitarde.

Politična in strokovna organizacija delavcev morata biti v tesni zvezi, da delavstvo izvrši svojo zgodovinsko nalogo, da se osvobodi zakonitimi potmi kapitalističnega jarma!

Stokrat so kapitalisti vriskali veselja, misleč, da so delavstvo vrgli za vselej na tla in razrežili njegove vrste. Ali ravno tolikokrat so se kapitalisti prepričali, da so se delavske vrste še tesneje zgostile, da so bili nazadnje le delavci zmagovalci, kapitalisti pa poraženi.

Zdaj je zmagal trust za jeklo in železo, bodočnost pa gre ameriškemu delavstvu!

Ljubljana in Kranjsko.

— Nocoj vsi v »Tivoliju«, kjer bo zabaven večer »Vzajemnosti« s plesom in šaljivimi prizori. Poleg drugih sodeluje tudi tamburaški zbor podružnice v Mostah. Pristop imajo le do stojne maske. Začetek ob 8. Vstopnina 40 vin.

— Dober nasvet. Češki pesnik Machar daje Avstriji dober nasvet, kako se lahko izkoplje iz sedanjih finančnih mizerij in napolni svoje kasarne. »Ljuba gospa Avstrija«, piše pesnik, »zadolžena ste, da niti konca ne premorete, neprestano se mučite nove zahteve, novi dolgovi! Pomislite vendar: Leto za letom si izposojujete denar, da plačujete interese svojih dolgov. Vaše rente pešajo, nikjer več nimate kredita; Vaši davkoplačevalci komaj dihaajo in razen zraka jim ne morete obdavčiti ničesar več — in vendar se hočete tikati s gospo Germanijo, z gospo Galijo in z gospo Rosijo. Norčava zapravljiva! Zapomnite si: gospodje à la Wolf in Weißkirchner ne rasto kakor gobe po dežju in tudi njim odbije poslednja ura. Čim več je bajonetov, tem več borbe. Topovi grme, ampak ne nasitijo ... Torej, zakaj naj bi vam ne svetoval? Ozrite se nekoliko, kako je bilo v časih Jožeta II. blažjenega spomina! Med Vašimi državljani je veliko krdo Rimljanov, brez žene in brez otrok, ljudi, ki ne delajo in vendar zbirajo denar po bankah in hranilnicah; ljudi, ki imajo v zemljskem življenju toliko blaga, da ne vedo kam z njim; ljudi, katerim je navsezadnje bog sam zaukazal siromaštvo. Kaj bi bilo, ako olehčate ljudem njih butaro in si pomagata iz vode? Odvzemite jim, kar jih bo pred božjim stolom samo obteževalo, dajte jim priliko, da se oproščeni teh bremen lahko brigajo za posmrtno debroto, za nebeške zaklade; skratka: ti ljudje naj odstopijo svoje imetje državi, ki jih trpi. Leško jim določite trden letni dohodek (z ozirom na njih samski stan in na zaukazano siromaštvo): Kaplanom po 600 kron, župnikom po 900 kron, škofom pa 2260 do 2400 kron. V velikih mestih bi bili lahko vsi patri kasernirani kakor vojaki in imeli skupno kuhinjo kakor vojaki, v malih mestih bi lahko dobivali hrano iz kasarn (kjer ni vojašnice kot siromaki lahko jedo s siromaki v ljudski kuhinji.) Potem bi bilo celo mogoče predlagane mezde skrajšati. Nadalje bi se dalo zmanjšati njih število prav znatno; za Dunaj jih n. pr. popolnoma zadošča 10, za Prago 5, za manjša mesta 1 ali 2. Kar jih ostane, ljuba gospa Avstrija, jih vzemite k vojakom; zdravi fantje so, ne preveč zdelani in bodo lahko nosili pušo in tornistro. Kaprol jih navadi marširati; obračati se znajo izborno — vzemite to gardo, pa vam ne bo treba v parlamentih prosjati za pomožitev rekrutov. Čim dalje človek razmišlja, boljši nasveti se mu porajajo. Le izvršite to, dobro bo in pošteno in zdravo in koristno za ljudstvo, za Vas, gospa Avstrija, in tudi za duhovne očete. Mnogo boste imela denarja, da poplačate ne le dolgeve, temveč tudi topove, barke, soldate in municijo. Ostali duhovni očeti se lahko bolj brigajo za svojo ubogo dušo, ostudna zabuhlost njih obličja in telesa izgine. Pravnih pomislekov ni: na vsaki strani Novega Testamenta najdete oporo. Nič drugega vam ne ostaja, gospa Avstrija, zakaj časi so slabi in bodo še hušji. Torej kar hitro. Dvanajsta ura teče ...

— Vevška stavka. Iz vevške stavke, ki traja že okoli štiri mesece, pač ne vemo nobenih posebnih podrobnosti, nobenih statističnih podatkov in nobenih o sedanjem stanju boja in kako se pravzaprav delavstvo bori za svoje zahteve. Vse je za zagrinalom in le na videz sodeč lahko trdimo, da je vztrajnost delavstva častna, ne glede na to, kdo stavka in kdo stavko vodi. Tudi nam ni znano, koliko delavcev si ob tej stavki išče kruha z delom drugod in koliko jih je doma zaposlenih v svojih gospodarstvih. O stavki sami smo že povedali svoje mnenje. Ne more pa delavstvu biti všeč, da pričenjajo meščanske politične stranke in listi tistih strank, ki so po svojem bistvu protidelavske, glede vevške stavke s svojim rokovnjaštvom. Liberalci pišejo namreč, da so klerikalci v zvezi z ravnateljem uprizorili stavko, klerikalci pa vpijejo, da nimajo nobene zveze s pričetkom stavke, neodvisni, ali pravzaprav »kolobocija«, pa vzdihujejo, da bi radi pisali, pa ne morejo — ker nič ne vedo, kaj bi pisali. Tako gre ta rokomavharska gonja že nekaj dni po časopisu in ni ga poštenjaka, ki bi odkrito povedal, da je vsa taka pisarija izdajalska, ki nima drugega namena, kakor loviti lahkoverne ljudi. G. dr. Zajec sam je, n. pr. na shodu stavkujočih rekel, da je bila stavka premalo pripravljena. Stavka se je začela sporazumno s klerikalci, ki ji niso ugovarjali, in mnogo je bilo delavcev, ki niso bili zadovoljni s stavko, ker so videli in prav sodili gospodarske razmere, a so se uklonili večini in z njo vztrajajo. Če klerikalci torej v svojih lištnih odklanjajo odgovornost za velikanke žrtve, ki jih delavstvo v Vevčah prinaša, potem je to, milo rečeno, izdajstvo vevškega delavstva napram javnemu mnenju. V Vevčah je pričela stavka ob sočelovanju klerikalne stranke. To dejstvo se pač ne da tajiti, in če so klerikalci vsaj neklicke pošteni, se tega tudi ne smejo sramovati in dejstva ne preključevati. Tako umikanje klerikalcev z bojnega polja, je pa značilno za bistvo klerikalnega delavskega prijateljstva. Enako zločinsko je ravnanje liberalcev, ki skušajo omajati solidarnost med delavstvom s svojimi gnusnimi meščarji. Ni izključeno, da so klerikalci iskali v tej stavki politične uspehe, toda delavstvo temu ni krivo. Če je delavstvo zapeljano, mora pač nositi žrtve za klerikalne spekulacije. Toda solidarnost med delavstvom že zaraditega ne sme mo rušiti, ker je od uspeha stavke odvisna bodočnost delavstva, pa bodi vzrok tak ali tak. To bodi za danes povedano posebno tudi tistim, ki jim teče po žilah tako rada stavkokaška kri.

— Kulturna slika iz XX. veka. (Dopis iz Skarupine.) Pod tem naslovom je »Zarja« v 476. številki pribila slučaj pobožne čudodelke Staretove Ivane iz Repenj. Sedaj je ta »nadnatorna« prikazen zopet v vodičnem župnišču, kjer dela po trikrat na teden (ob nedeljah, sredi in petkih) pred zbranim pobožnim občinstvom »čudeže«. Pobožnjaki iz bližnje in oddaljene okolice hodijo sem zijala prodajati in gledat zamaknjeno »Johano«, ki prerokuje, koliko časa se bodo duše pred leti umrlih oseb še cvrle v vicaah in podobne oslarije. Kedar je v ekstazi, ji priteče tudi nekaj krvi (!), ki jo tercialke z robcem brišejo in jemlje s seboj kot svet spominek. — Opravičeno se čudi tukajšnje prebivalstvo, v kolikor ga misli z lastno glavo, da oblasti mirno gledajo to škandalozno sleparijo, ki se godi pod zaščito vodiškega fajmoštra. Če je Staretova umobolna, naj jo oddado v zdravilišče na Studenc, ker take ekstatične produkcije njeno živčevje gotovo še bolj uničujejo, ako pa je zdrava in ljudstvo vede in hote slepari, naj jo pošljejo v Begunje! Dolžnost politične gosposke je, da napravi temu škandalu konec. Končno pa vprašamo tudi ljubljanskega škofa, ali vodiški župnik z njegovo vednostjo ali celo z njegovim dovoljenjem prireja ljudstvo begajoče čudežne burke?

— Na naslov južne železnice. O prelazu čez železniško progo na Dunajski cesti nam prihajajo neštete pritožbe. Zlasti ponoči je pasaža čez progo zagrajena ne glede na to, ali se premikajo vlaki ali ne, in ljudje morajo preletati dostikrat brez potrebe preko nerodno zgrajenega železniškega mostu. Kakor čujemo, je vzrok netočne funkcijiranja ta, da železniška uprava prehudo izkorišča svoje osebe in so čuvaji ob prelazu na Dunajski cesti z delom preobloženi. Od uprave južne železnice zahtevamo, da odpravi ta škandalozni nedostatek in da ne zlorablja preveč potrpežljivosti interesiranega občinstva!

— Na Savo, Jesenice in Koroško Belo! V nedeljo 9. svečana se vrši na Savi pri Werglesu predavanje »O razvoju delavskih gospodarskih organizacij«. Predava s. Anton Kristan iz Ljubljane. Začetek predavanja ob 3. pop. Po predavanju razgovor o agitaciji za gospodarske organizacije in volitev agitacijskega odseka.

— Profesioniisti in drugi uslužbenci obeh železnic v Ljubljani pridejo nocoj vsi v hotel »Tivoli« na zabavni sestanek »Vzajemnosti«. Vabljeni pa so tudi drugi sodrugi iz Ljubljane in okolice, da se udeležijo priredbe s svojimi družinami. Za dobro in ceneno postrežbo je poskrbljeno.

— Hvaležna molitvica. Tercialke v krilih in v hlačah si krajšajo čas in služijo večno zvečanje s prepisovanjem sledeče molitvice: »Oh, Gospod Jezus, izkaži svojo dobroto vsemu človeštvu in reši nas vsega zlega in sprejmi v svoje nebeško kraljestvo. Amen«. — Vsak kdor sprejme to molitev po pošti, naj jo pošlje brez podpisa devet dni po en izvod svojim znancem! Zakaj? Kdor je ne odpošlje, nima sreče, kdor pa uboga pobožni recept, doživi veliko srečo in je opravičen vseh skrbi! Človek božji, stvar se imenitno izplača, pogled račun! Devet dopisnic po 5 vinarjev stane 45 vinarjev in s to bagatelico v devetih dneh n. pr. amortizira lahko vse svoje dolgeve in tudi dolgeve svojih prijateljev, ki jih preden napoči devet dan, velikodušno prevzameš na svojo grbo. Če imaš okorno roko, si prepisovanje lahko prihraniš: Kupi devet številik današnje »Zarje« in izstriži čudotvorno molitvico; stvar se nekoliko zdraži, ampak lep dobicek ti še vedno ostane v rokah. Baje so tudi pobožni odborniki kranjske dežele storili tako, ki jim je bankrot deželnih financ belil lase; in glej, čudo! Država jih je zaenkrat s milijonom rešila iz vode!

— Tujski promet v Ljubljani. Meseca januarja je prišlo v Ljubljano 4975 tujcev, 299 več nego v istem mesecu lani in 641 manj kakor meseca decembra. Nastanilo pa se je v hotelu Union 1351, Slon 1078, Lloyd 316. Cesar avstrijski 223, Ilirija 168, Malič 148, Južni kolodvor 145, Štrukelj 112, Tratnik 76 in v drugih gostilnah in prenočiščih 1358 tujcev. — Bilo jih je pa s Kranjskega 1116, z Dunaja 979, iz slovenskih dežel 1045, iz dežel češke krone 143, iz ostalih avstrijskih dežel 905, z Ogrskega 161, s Hrvaškega in Slavonije 352, iz Bosne in Hercegovine 42, iz Nemčije 79, iz Italije 36, iz Rusije 4, iz Anglije 3, iz Francije 6, iz balkanskih držav 7, iz Romunske 2, iz ostalih evropskih držav 35, iz Severne Amerike 19, iz ostale Amerike 4 in iz Azije, Afrike in Avstralije 3 tujci.

— Iz gledališke pisarne. Na pustni torek ob pol 6. (ne ob 6. kakor je stalo v sobotnih listih) burleskna opereta »Orfej v podzemlju«, ki jo je občinstvo kakor drugod, tudi pri nas z veseljem pozdravilo in z burnim smehom sprejelo. — V sredo kronska predstava »Charleyeva teta« ob pol 8. v črttrtek »Orfej v podzemlju« za par-abonente.

— S trebuhom za kruhom. V nedeljo se je odpeljal z južnega kolodvora v Ameriko 49

Slovencev in 50 Hrvatov; iz Amerike pa je prišlo 16 Slovencev; 10 Hrvatov je šlo v Heb, 25 Kočevarjev pa se je povrnilo z Dunaja.

— Morilec alkohola. Na pustno nedeljo je eden Gorjančevih sinov iz Predoselj pri Kranju zabodel svojega brata z nožem. Oba sta bila strastna alkoholika.

— Surov sin. Posestnik Janez Turk v Erzelju sovraži svojega 83letnega očeta in 63letno mater, in sicer zato, ker mu zaradi starosti ne moreta več pri delu pomagati; mater pa še posebno zato, ker mu ne pusti, da bi se oženil. Prišel je nekega večera pijan domov, ter jel v prepiru svojo mater daviti in tepsti, nato je še očeta pahnul, da je padel. Turk pravi, da je to storil v neveljavi, ker je čisto sam nase navezan in nima nikogar, da bi mu skuhal jed. Kaznovan je bil na 14 dni ječe.

— Nepoboljšljiv tat. Anton Štracin, zidar, ki pomočnik, rojen v Dolini, je ravno prestal zaradi tatvine 20mesečno težko ječo. V prostosti se je zopet okolo potikal in kradel. V eni noči je napravil 4 vlope, ki se mu pa niso posebno obnesli. Ukradel je Francetu Cerkovniku zimsko suknjo, katero je imel z vlomilnim orodjem vred skrito v senu na nekem kozolu, kjer je prenočeval. Štracin, ki očitana dejanja trdovratno taji, je dobil 15 mesecev težke ječe, po prestani kazni pa pride v prisilno delavnico.

— Že zopet tatvina iz izložbenega okna. V soboto zvečer je neznan tat odprl izložbeno okno trgovca Ferdinanda Schmidta in iz njega ukradel 6 električnih svetilk in meden brivski aparat.

— Izgubljeno in najdeno. Služkinja Frančiška Mežan je izgubila rjavo usnjato denarnico, v kateri je bil bankovec za 10 kron. Postreščkinja Julija Dolenc je izgubila črno denarnico z malo vsoto denarja. — Stražnik Ivan Petrič je našel ščipalnik. — Narednik Zapletal je našel črno svinčeno pompaduro. — Poslovodja Martin Guček je našel denarnico z manjšo vsoto denarja.

— Kinematograf »Ideal«. Spored za torek 4. sredo 5. in četrtek 6. t. m.: 1. Žurnal Pathé. (Kinematografska poročila. Najnovejši dogodljaji, šport, moda itd.) 2. Vpliv otroka. (Amerikanska drama. Samo popoldne.) 3. Bojni film z Balkana. 4. Mož perice. (Velekomiko. Samo zvečer.) 5. I. dejanje: Črna krinka. (Senzacijska učinkovitost. Royalfilm-Co. Samo zvečer.) 6. Nadzornik spalnih voz. (Učinkovita veseliga v dveh delih z Moricem Princem v glavni vlogi. Pri vseh predstavah.)

Stajersko.

— V Hrastniku! Rudarska organizacija v Hrastniku, združena s konsumnim društvom rudarjev, priredi v februarju in marcu t. l. ciklus predavanj. Prvo predavanje se vrši 9. februarja popoldan; predavala bo sodružica A. Stebjeva iz Ljubljane o predmetu »Žena in socialna demokracija«. Drugo predavanje bo 16. februarja o temi: »Zakaj smo socialisti?« Predaval bo s. Anton Kristan. Tretje predavanje bo 23. februarja. Predaval bo s. Kitek iz Ljubljane o »temeljenih načelih narodnega gospodarstva«. Na četrtem predavanju dne 2. sušča bo razjasnjeval vzroke tuberkuloze (jetike) obč. zdraviz Trbovelj dr. Anton Jamar. Potem bodo še predavali s. Etbin Kristan, dr. Lončar, dr. Tomšič in drugi. Predmeti in dnevi se še posebej naznanijo. Pričetek predavanj vsakokrat ob 3. pop. v dvorani »Konsumnega društva rudarjev« v Hrastniku.

— Smrtna nezgoda na železnici. Iz železnega mostu nam poročajo: Dne 30. januarja je povozil med Rimskimi toplicami in Zidanim mostom osobni vlak št. 75, ki vozi iz Maribora do Zagorja, 67letnega delavca na progi, Martina Suhodolčan. Bil je takoj mrtev. Krivda zadene Južno železnico. Pred časom so odpravili namreč takozvane opozorilne žvižge pri srečavanju vlakov. Od tedaj se je pripetila že marsikatera nezgoda, ker delavci na progi niso pravočasno opozorjeni na prihod vlakov. Martin Suhodolčan se je ravno vračal od kosila na delo. Proti njemu je prihajal tovorni vlak, zato pa ni slišal osobnega vlaka, ki je pripeljal za njim. Stroj osobnega vaka ga je zgrabil s tako silo, da mu je odbil takoj zgornji del lobanje. Vlekel ga je potem približno 75 metrov s seboj, možgani in koščki mesa so viseli po tračnicah na progi. Možgani so bili raztrošeni na vse strani, da jih ni bilo mogoče zbrati in truplo je bilo tako razmesarjeno, da ga ni nihče spoznal — vse telo je bilo le klopčič mesa. Najbolj žalostno je bilo pa to, da so ga vrgli po nezgodi v pol metra globok jarek, v katerem je bila voda in blato, čeprav je bil na nasprotni strani lep, suh prostor. V jarku je ležal nesrečnik nepokrit, da je vsakogar pretreslo, kdor ga je videl. Ponesrečenec zapušča ženo in dva otroka.

— Brat v kletki. V vasi Selišče pri Ljutomeru so gospodarili trije bratje Verbnjak in njihova sestra, Starejšega, okoli 40 let starega brata ljudje že nekaj časa niso videli. Orožništvo je zaradi tega izvršilo preiskavo. Orožniki so našli starejšega brata v praznem, mrzlem hlevu v kletki, ki je bila en meter široka, dva metra dolga in dva metra visoka in obita z deskami. Revez je imel na sebi samo srajco in hlače ter je imel tudi več ran. Bil je tako onemogel, da ni mogel več govoriti in je kmalu nato umrl. Bratje in sestra so brata tako mučili, da bi se ga iznebili in se polastili njegove dedščine.

Trst.

— Nesreča na tržaškem kolodvoru. Pri premikanju je padel 30letni delavec P. Grill pod voz, ki mu je zdrobil oprsje. Prepeljali so ga v brezupnem stanju v bolnišnico.

— Ponarejalci denarja v Trstu. V Trstu so aretirali tri možke, ki so izdelovali 5kronske novce ter jih razpečevali. V promet je prišlo kakih 250 komadov.

Obnovljena balkanska vojna.

Zanesljivih vesti še ni. — Najbrže so se snoči pričele operacije zaveznikov pred Odrinom.

RUSKO POSREDOVANJE.

Pariz, 3. »Temps« poroča, da je ruska vlada naložila svojemu poslaniku v Sofiji, naj bolgarski vladi sporoči, da bi kazalo na podlagi odgovora, ki ga je dala turška vlada velesilam, nadaljevati pogajanja s Turčijo, ker bi se s tem preprečilo novo prelivanje krvi. Poslanik je izvršil svoj nalog. Bolgarska je vzela nasvet ljudno na znanje, odgovorila pa je, da se ohranitev miru stinja s njenimi željami, ali da ji položaj ne dovoljuje da bi odlašala popolno jasnost.

NEMŠKO POSREDOVANJE.

Berlin, 3. Nemški poslanik v Sofiji je dobil nalog, naj sporoči bolgarski vladi željo cesarja Viljema, da bi se balkanski spor rešil brez nove vojne, kar bi bilo mogoče, ako bi balkanske države nadaljevale mirovna pogajanja s Turčijo.

NEIZOGIBNA VOJNA.

Carigrad, 3. Iz oficijelnih krogov prihaja vest, da je vlada izgubila vsako upanje, da bi se dal mir še ohraniti in je pripravljena na to, da se zvečer prične vojne operacije.

TURŠKA PASIVNOST.

Carigrad, 3. Vlada je izdala vsem poveljnikom ukaz, da se ne spuščajo v nobeno ofenzivo proti armadam balkanskih zaveznikov, temveč, da ohranijo vse moči za energično defenzivo.

Carigrad, 3. Čete so dobile od vlade povelje, da streljajo le tedaj, ako začne sovražnik bombardirati. Očividno želi vlada napraviti vtisk, da je ne zadene nobena krivda za nadaljevanje vojne.

BOLGARSKA PREVIDNOST.

Sofija, 3. Poveljništvo armade pri Čataldži ima ukaz, da ostane v obrambi proti eventualnemu turškemu naskoku, da pa sama ne napada sovražnika.

Sofija, 3. Oblegovalna armada pred Odrinom je dobila ukaz, da začne po preteku premirja z vojnimi operacijami proti trdnjavi.

KAJ JE Z ODRINOM?

Carigrad, 3. Šukri-paša je vladi vnovič naznanil, da je v Odrinu vse v redu in vse pripravljeno za obrambo. Prebivalstvo in vojaštvo hoče braniti trdnjavo do zadnjega moža. Disciplina je vzorna, razpoloženje izvrstno.

Belgrad, 3. Zanesljive vesti iz Odrina javljajo, da je v mestu veliko pomanjkanje, zlasti kar se tiče živeža. Vsled tega je prebivalstvo razdeljeno v dve stranki; ena zahteva, da naj trdnjava kapitulira, druga se upira tej zahtevi. Med obema strankama se vrše krvavi boji, ki segajo tudi med vojaštvo. Več častnikov je ubitih.

MLADOTURŠKA OFICIRSKA ZVEZA.

London, 3. Iz Carigrada prihaja poročilo, da se je zopet ustanovila zveza mladoturških častnikov, ki je bila lani razpuščena. Tej zvezi je baje pristopil tudi prestolonaslednik.

ZAKAJ SE JE ZAKASNIL TURŠKI ODGOVOR?

Pariz, 3. »Figaro« poroča iz Carigrada: Odgovor Turčije na noto velesil se je zakasnil zaradi tega, ker ga je bilo treba popraviti na željo italijanskega vojaškega atašeeja. V prvotnem sestavku je bilo rečeno, da se prepusti velesilam razdelitev otokov v egejskem morju (?) Italija pa je zahtevala določbo, da se naša ta odstavek samo na one otoke, ki jih je Grška zasedla v teku vojne, nikakor pa ne na one, ki jih je italijanska mornarica okupirala med turško-italijansko vojno. Porta je ustregla tej želji in popoldne se je popravljena nota (?) izročila avstro-ogrskemu poslaniku. (Takega odstavka, kakor ga označuje »Figaro«, nismo našli v turški noti. Zdi se nam torej verjetno, da je imel popravek druge razloge.)

DENAR ZA TURČIJO.

Carigrad, 3. »Tanin« trdi, da so formalnosti zaradi posojila, ki ga da Nemška banka vladi v znesku enega milijona funtov, dokončane. Prvi obrok v znesku 100.000 funtov se takoj izplača. (Iz »Tanina« pa še vedno trdijo, da ni nič s posojilom.)

TURŠKI DELEGATI.

Carigrad, 3. Turški delegati, ki so sodelovali pri mirovni konferenci, so dobili nalog, da zapuste London šele tedaj, ko se obnove sovrzne akcije.

RUSIJA.

Peterburg, 3. V uradnih krogih mislijo, da se bodo Bolgari za sedaj zadovoljili z bombardiranjem Carigrada in ne bodo na bojišču začeli drugih operacij.

Carigrad, 3. Ruski poslanski svetnik Mandelstamm je naznanil turškemu ministru za zunanje zadeve, da njegova vlada še ni dobila odgovora na njeno zahtevo, da se dovoli ruskim postajnim ladijam prosta pot. Če danes ne bo pismenega odgovora, smatra Rusija, da je Turčija molče dovolila. Kakor je znano, je tudi Kamilova vlada meseca novembra mednarodnemu brodogradu molče dovolila uvoz. Zato mislijo, da pridejo tudi sedanja brodograd, ki štejejo 20 bojnih ladij, s tihim privolenjem vlade v Dardanele.

TURŠKE PRIPRAVE.

Carigrad, 3. Odbor za narodno obrambo in njega podobni razvijajo živahno delovanje. Vpisovanje prostovoljcev napreduje dobro. V Brusi je bil na grobu sultana Osmana, ustanovitelja Turčije, velik sestanek, kjer so zborovalci prisegli, da ne bodo trpeli, da bi Bolgari stopili na sveta tla domovine.

Carigrad, 3. Odbor za pobiranje petodstotnega vojnega davka je zahteval od svojega predsednika Armenca Epranosijana, da plača 30.000 funtov. Ta pa je izjavil, da plača kvečjemu 30 funtov. Tudi drugod ima odbor podobne slabe izkušnje.

Carigrad, 3. Naborna komisija ne dosega uspehov, ki jih je pričakovala. V Carigradu je desetisoč težakov, izmed katerih se jih je dalo samo 300 vpisati. Kristjani in Židje se sploh ne oglašajo.

Frankobrod, 4. »Frankfurter Zeitung« javlja: Turška vojna uprava se trudi na vse kriplje, da bi častno prestala vojno. Vodstvo armade je najelo vse parnike, ki plovejo pod turško zastavo. Porabila jih bo za Transporte in za dovažanje živeža. Postojanke na Galipoliju so se močno utrdile, pred Čataldžo so odposlane nove čete.

Razpoloženje v Carigradu.

Carigrad, 3. V Carigradu je vse mirno, v tem miru pa se potajuje težek strah. Zadnje upanje še tli, da se posreči kakšno posredovanje velesil. Vesti, ki jih razširjajo mladoturki o bojevitnem razpoloženju, se nikakor ne vjemajo z resnico. Izvzemši mladoturške agitatorje hrepeni vse po miru.

Pozivi.

Carigrad, 4. Šejh-ul-Islam je izdal okrožnico, ki poziva duhovščino, naj vpliva na prebivalstvo, da bi kar največ mogoče žrtvovalo za obrambo domovine.

Bataljoni iz Smirne.

Carigrad, 4. V Smirni se je ustanovil odbor za obrambo domovine, ki je sklenil nabrati pet bataljonov prostovoljcev in jih dati vojni upravi na razpolago.

PRIPRAVE ZAVEZNIKOV.

Belgrad, 3. Srbska vlada je sklenila, da pošlje še 60.000 mož Bolgarom na pomoč.

Belgrad, 3. V Skoplje in Monastir so poslali štiri vagona z zdravniškim materialom. V zasedenih pokrajinah vlada hud mraz in četam primanjkuje kurjave.

DANEV V PARIZU.

Pariz, 4. Predsednik sobranja Danev se je snoči odpeljal v Sofijo. Pred svojim odhodom je v nekem razgovoru izjavil, da hiti v domovino, ker želi vladi, da bi ji podal svoje poročilo. Zato se ne ustavlja v Berlinu in na Dunaju. O razmerju z Rumunijo je dejal, da je Bolgarski veliko na tem ležeče, da si ohrani prijateljstvo sosednje države, pričakuje pa, da ima Rumunija enako željo.

VENIZELOS NA DUNAJU.

Dunaj, 4. Grški ministrski predsednik Venizelos ki je včeraj dospel iz Pariza, ima danes sestanek z grofom Berchtoldom. Potem se odpelje v Atene.

KONFERENCA POSLANIKOV.

London, 4. Včerajšnja seja poslanikov je trajala komaj pol ure. Baje niso nekateri poslanički dobili od svojih vlad odgovora na svoja brzojavna vprašanja od sobote. Skupnega koraka velesil v Sofiji vsekakor ni bilo. Takega koraka sploh ni konferenca nasetovala svojim vladam. Nekatere vlade, a ne vse, so posamič posredovale v Sofiji.

ZADNJE URE.

Upanje v Carigradu.

London, 3. Reuterjeva agentura poroča iz Carigrada: »Dasi poteče noč ob 7. premirje, vendar uradni krogi še niso izgubili vsega upanja, da se še posreči preprečiti obnove sovražnih akcij. To upanje je utemeljeno v korakih nemškega in angleškega poslanika v Sofiji. Tukaj pričakujejo uspeh teh korakov v veliko napetostjo. Nemška akcija je dalekosežnejša kakor angleška.

Akcija pred Odrinom.

Sofija, 4. Včeraj popoldne je vlada razglasila: Če nima vlada do 7. zvečer obvestila, da je Turčija sprejela skupno noto velesil brez izpremembe, se bojnica akcija pred Odrinom nemudoma prične. (Ker ni doslej nobene vesti, da bi bila Turčija še snoči ugodila tej zahtevi, je verjetno, da se je boj pričel.)

Pričakovanje v Belgradu.

Belgrad, 3. Dasi ni nobenih vesti, vendar mislijo v tukajšnjih krogih, da se mladoturki še zadnji hip pripravejo in sprejmejo pogoje zaveznikov.

BOLGARSKI GLAS.

Sofija, 4. »Mir« se bavi s položajem in pravi, da mora imeti Bolgarska zaradi turške trme več kakor pol milijona vojakov na nogah. To je nevzdržen položaj in zato je obnove vojne neizogibna. V sedanjem položaju ni prilike za pogajanja. Ali pritrdijo Turki nemudoma in brez pridržka noti velesil, ali pa se nemudoma nadaljuje vojna, in tedaj ne pojde več za odrinski vilajet, ampak govoriti bo le o Carigradu in o Dardanelah.

NIČ SE ŠE NE VE.

Sofija, 4. (Ob 1. ponoči.) Doslej ni prav nič gotovega. Uradnih poročil ni. Vsekakor pa je sodi, da so se zvečer pričele operacije pred Odrinom. Vlada je včeraj izjavila, da je nadaljevanje vojne neizogibno, ako ne pride od Porte do 7. zvečer naznanilo, da je Turčija brez pridržka sprejela pogoje, ki so jih ji navsetovale velesile v svoji noti. Če bi bila Turčija odgovorila v tem smislu, bi bilo to nedvomno tukaj razglašeno. Za negativni slučaj je dobila oblegajoča armada pred Odrinom na-

vodilo za aktiven nastop, med tem ko ima armada pri Čataldži opazovati in odbijati eventualne naskoke. Vsekakor je vprico pomanjkanja vesti računati z dejstvom, da je premirje faktično končano in da vlada bojno stanje. Verjetno je tudi, kolikor je mogoče soditi po rezerviranih vesteh iz vojnega ministrstva, da so se seveda samo pred Odrinom — vojne operacije zvečer brez odlašanja pričele. Čakati pa je treba na uradne vesti, ker ni nobenemu vojnemu poročevalcu dovoljen pristop na bojišče.

Belgrad, 4. (Po polnoči.) Tukaj ni nobenih novih vesti.

CESAR PIŠE PISMO CARJU.

Dunaj, 3. Princ Hohenlohe je snoči odpotoval s pismom cesarja Franca Jožefa v Peterburg.

Peterburg, 3. Avstrijski princ Hohenlohe, ki prinaša pismo avstrijskega cesarja, bo jutri od carja sprejet na avdienci. V tukajšnjih krogih pozdravljajo mislijo avstrijskega princa z velikim zadovoljstvom, češ da bo rodila za obe državi dobre sadove.

Rim, 4. Vest o ročnem pismu avstrijskega cesarja za ruskega carja je zbudila v tukajšnjih političnih krogih živo odobravanje.

Pariz, 4. V merodajnih krogih pozdravljajo ročno pismo avstrijskega cesarja povsod zelo prijazno. V zvezi z drugimi vestmi presoja položaj zelo optimistično.

STURGH K V AVDIENCI.

Dunaj, 3. Grof Stürgkh je bil včeraj v Schönbrunn na daljši avdienci pri cesarju.

POGREB DR. KRONAWETTRA.

Dunaj, 3. Včeraj ob pol 4. popoldne je bil umrli demokratični politik dr. Kronawetter v Pottschachu pokopan. Pogreba se je udeležila tudi večja deputacija socialno demokratične stranke, za katero sta govorila na grobu poslanca Reumanna in dr. Renner.

K RAZPUSTU OBČINSKIH ODBOROV V DALMACIJI.

Sibenik, 3. V Sibeniku so končane tudi v tretjem razredu volitve v občinski odbor; volilna udeležba je bila za polnih 100 odstotkov večja od zadnjih volitev in so bili dosedanjih hrvaški občinski svetovalci soglasno izvoljeni. V Spletu je volil doslej le tretji razred in so bili prejšnji občinski svetovalci soglasno izvoljeni. Italijanska narodna stranka se je vzdržala volitev in izjavila v posebnem oklicu, da udeležba Italijanov v vladajočih okoliščinah ne bi bila umestna.

NEZGODA PARNIKA.

Zader, 4. Parnik »Göddöll« od »Ungaro-Croate« je vsled goste megle v nedeljo pri morskem jeziku San Nicolo di Morterra zadel v plitvino in dobil več poškodb. Vendar položaj parnika ni opasen. Potnike je sprejel parnik »Villa« od »Dalmacije«.

PORAZ KRŠČANSKIH SOCIALCEV V TJESINU.

Tješin, 3. Pri občinskih volitvah v tretjem in drugem razredu so krščanski socialci na vsej črti propadli; izvoljen ni v občinski odbor noben krščanski socialce. Socialni demokratje so zmagali v tretjem razredu z dvema kandidatom, Poljaki z enim. Ostale mandate je dobila nemška napredna stranka.

NAPAD NA AVSTRIJSKO VOJAŠKO STRAŽO.

Sarajevo, 4. V noči od petka na soboto so srbski kmetje streljali na vojaka, ki je stražil most v Blaznju pri Sarajevu; ena kroglica je predrla vojakovo čepico. Vojak je oddal več strelcev v temo, a ni nikogar zadel (?).

PRVI KREMATORIJ V AVSTRIJI.

Praga, 4. Iz Heba poročajo, da je pričel tamonjski konzorcij z gradnjo krematorija.

LUKACS SE VRAČA.

Budimpešta, 4. Ministrski predsednik Lukacs se je vrnil s Semeringa.

Akcija tajnih svetnikov.

Budimpešta, 4. Vkljub demantijem od vladne strani se trdovratno vzdržuje vest, da pripravljajo tajni svetniki, ki pripadajo opoziciji, akcijo proti Lukacsu, s katero je baje tudi bivši predsednik magnatske zbornice Dessenffy v zvezi. Na posvetovanju tajnih svetnikov je bilo sklenjeno, pozvati bivšega državnega tajnika Desyja, naj objavi svoj dokazilni material proti Lukacsu. To se je zgodilo. Obenem pa poročajo, da je prišel ta material v fotografski reprodukciji na cesarjevo pisalno mizo. Za razpravo Lukacs contra Desy, ki bo dne 17. februarja, vlada največje zanimanje.

VOLITEV NA OGRSKEM.

Budimpešta, 4. Justični minister Balogh, ki je zaradi svojega imenovanja za ministra odložil svoj mandat, je bil včeraj zopet izvoljen za poslanca v Novem mestu Marošu.

REŠKA ŠKOFIJA.

Rim, 4. Papež je izpolnil željo ogrske vlade, ter podelil Reki posebno škofijo. (Ta odluk gre proti Hrvatom.)

STAVKA V REŠKI TORPEDNI TOVARNI.

Reka, 4. Stavka v reški torpedni tovarni se nadaljuje. Delavci so v soboto prišli po mezdo in se mirno razšli.

RUSKI AEROPLANI V GALICIJI.

Lvov, 4. »Slowo polskie« poroča, da je plul v soboto zvečer nad Lvovom ruski aeroplan. Aeroplan je manevriral z reflektorjem. Tudi nad Tarnopolom so opazili aeroplan, ki je dajal optične signale. Poljski listi obžalujejo, da so avstrijske oblasti prepovedale obstreljevanje aeroplanov, med tem ko na Ruskem takoj streljajo na vsako letalo.

TRIJE TIHOTAPCI POD SNEŽENIM PLAZOM.

Milan, 4. Predvčeršnjem je snežen plaz zasul tri tihotapce. Iz bližnje občine so poslali rešilno ekspedicijo, ki pa se je vrnila, ne da bi dobila zasute tihotapce.

UPOR NA PARNIKU.

Marseille, 4. Častniki v Novi Jork namenjenega parnika »Canada« so ostavili krov zahtevajoč, da stopi v veljavo ob zadnji stavki pomorščakov izdelani opravičnik.

SOCIALIST, PREDSEDNIK FINSKEGA DEŽELNEGA ZBORA.

Helsingfors, 4. Deželni zbor je izvolil z 80 glasovi socialnega demokrata Tokoja za predsednika. Dosedanji predsednik Svihustud je ostal s 63 glasovi v manjšini.

BOLEZEN RUSKEGA CESARJEVIČA.

Peterburg, 4. Peterburško brzojavno agentstvo označuje vest nekega berlinskega lista, da je cesarjevič zopet obolel in da so na carski dvor pozvani zdravniki iz tujine, za izmišljeno.

KOLERA V ODESI.

Trst, 4. Vsled kolere v Odesi je pomorska oblast za blago iz odeške luke poostila zdravstveno policijske odredbe.

MIŠI IN PODGANE ZOPER SUFRAŽETKE.

Berlin, 4. »Lokalanzeiger« poroča iz Novogorjka: V Washingtonu hočejo prirediti sufražetke veliko zborovanje za žensko volilno pravico. Dijaki Harwardskega vseučilišča, ki niso posebni prijatelji sufražetk, so sklenili, da bodo nalovili več tisoč miši in podgan, katere bodo med zborovanjem izpustili.

MENELIK UMRL?

Pariz, 4. Iz Adis Abebe prihaja vest, da je Neguš Menelik umrl. (Smrt abesinskega cesarja so že najmanje petkrat javili. Vselej se je izkazala za raco. Najbrž bo tudi zdaj kaj takega.)

PREDSEDNIŠTVO ZEDINJENIH DRŽAV.

Washington, 3. Senat je sprejel z dvotretjinsko večino resolucijo, ki priporoča, da naj se uradna doba predsednika Zedinjenih držav, ki znaša zdaj štiri leta, podaljša na šest let, ob enem na naj se sklene, da ne more biti nihče drugič izvoljen za predsednika. Predlog senata pride pred poslansko zbornico. Očividno je resolucija naperjena proti Rooseveltovim kandidaturam.

STAVKA AMERIKANSKIH KOVINARJEV.

Novi Jork, 4. Ker jeklarski trust ni v polnem obsegu ugodil delavskim zahtevam, je ameriška delavska zveza proglasila splošno stavko v pittsburskih valjarnicah, ki pripadajo jeklarskemu trustu. Vsled tega ustavi delo nad 40.000 organiziranih kovinarjev.

ZMAGA KANADSKIH ŽELEZNIČARJEV.

Ottawa, 4. Stavka železničarjev Canadian Pacific Railway-kompanije (ki je dobila od avstrijske vlade koncesijo za prevažanje izseljencev v Kanado) je končana. Družba je zvišala mezde.

ZAGONETNA BOMBA.

Novi Jork, 4. Trgovec s smotkami Bernardo Herredo je našel v nedeljo zvečer v svoji predsohi zavitek, ki ga je izročil svoji soprogi. Ko ga je soproga začela odvijati, je eksplodiral z močnim pokom. Trgovčeva soproga je ubita, trgovec in gospodična Fughmann, ki je bila pri zakonski dvojici na stanovanju, sta nevarno ranjena. Gospodična je zaposlena v konfekcijski tovarni, kjer je izbruhnila stavka delavk. Gospodična Fughmann je stavko kazila. Policija domneva, da so stavkujoče delavke nastavile dekletu bombo (?).

EKSPLOZIJA V KINEMATOGRAFSKEM GLEDALIŠČU.

Novi Jork, 4. V kinematografskem gledališču na vzhodnem koncu New Yorka je med predstavo eksplodiral bencin. V hudi gneči je bilo poškodovanih dvanaest oseb; dve ženski sta smrtno nevarno ranjeni. Ogenj so pogasili.

Vestnik organizacij.

Glavni odbor »Vzajemnosti« v Ljubljani ima jutri ob 8. zvečer sejo. Kdor neopravičeno izostane ali pride prepozno, zapade globi.

Novice.

* Tatinski menih. Iz Rima poročajo: Veliko pozornost vzbujajo po Florenci aretaciji patra Alesija Bellantija iz samostana sv. Duha. Pater je bil dobro znan po vsem mestu. Pater je prodal dva kipa matere božje mizarju za 3000 lir. Mizar je verjel paterovim besedam, da sta kipa njegova zasebna lastnina in je prodal kipa zbiratelju starih umetnin za 18.000 lir. Mizarja so tudi aretirali, a so ga kmalu izpustili, ker se je dokazala njegova nedolžnost.

* 30 mornarjev je umrlo. Jadernica »Panynian« je plula iz Hamburga v Valparaiso. V noči od torka na sredo ob enajstih je pa zadel vanjo parnik »Phryne«, ki je plul iz Alžirja v Rouen. Nezgoda se je zgodila v bližini Havra. Jadernica se je takoj potopila, rešili so le štiri.

* Zaradi tintnika. V Trebiču na Moravskem je umoril učenec trgovske šole Bene svojega tovariša Vejpuška, s katerim sta stanovala v eni sobi. Sprla sta se zaradi tintnika. Bene je v prepiru vzel nož in zabodel tovariša v srce. Vejpušek je bil takoj mrtev.

* »Program« sufražetk. V četrtek zvečer so angleške sufražetke priredile veliko zborovanje, na katerem je njihova voditeljica, gospa Pankhurstova razložila bodoči »program« sufražetk. Ves program je: razbijati okna. Pankhurstova je povedala, da je že mnogo trgovcev zabarikadiralo svoje trgovine in kmalu se bo kazalo trgovcem drugega, kakor da se zabarikadirajo pred svojimi odjemalci. Izložb sploh

ne bodo mogli več prirejati. Ako ne bodo mogli trgovci spomlad razstaviti novih mod, tedaj bodo v trumah hoteli v poslansko zbornico in glasno zahtevali volilno pravico za ženske. Gospa Pankhurstova je zaključila svoja izvajanja z besedmi: »Vse, ki ste prišli na to zborovanje in ste prinesle s seboj le po en kamen, prinesite prihodnjič dva s seboj.« Za Pankhurstovo je govorila gospodična Kenneyeva, ki hoče organizirati armado žen, katere bi nosile na prsih in hrbtu plakat z napisom: »Iščemo nekaj dobrih razbijačev šip.« Ob koncu svojega govora je priporočala naskok na Britski muzej in na Narodno galerijo. Ravno isti večer sta preizkušali dve sufražetki novo metodo za razbijanje izloženih oken. Sedeli sta na strelhi motornega omnibusa in metali s posebno pripravo kovinaste plošče z napisom »Volilno pravico za ženske« v izložbena okna. Merili pa sta slabo, ker ni nobena plošča priletela v okna. Obe so aretirali.

Socialno politični pregled.

Nočno delo v steklarnicah odpravljeno. Holandski steklarji so stavkali polne tri mesece za odpravo nočnega dela. Zdaj je boj končan. Sklenjena pogodba določa, da se za poskušno odpravo za dobo enega leta nočno delo v treh velikih tovarnah za steklenice. Ako izreče pravna komisija koncem leta, da se je poizkus obnesel, se odpravi nočno delo v vseh holandskih steklarnicah.

Koncentracija kapitala. Od l. 1895 do 1910 je upadlo število samostojnih pivarn v Avstriji od 1579 na 1183, povprečen letni izdelek na pivarno pa je poskočil v tem času od 11.794 na 17.624 hektolitrov.

Krščansko socialna »pravica do dela«. Pravice do dela, o kateri so sanjali predhodniki modernega socializma, ni, pravice, da bi vsak za delo sposoben človek, ki hoče delati, imel priložnost za delo. Vsaj v kapitalistični družbi ne, ki ustvarja »industrijsko rezervno armado« brezposelnih, katere kliče na delo v ugodnih časih in jih odpušča v krizah. »Pravica do dela« je nezdružljiva z zasebno lastnino nad fabrikami, rudniki in zemljo in je mogoča šele tedaj, ko si delavstvo osvoji ta proizvodna sredstva. Pod tem naslovom so krščanski socialci vložili te dni v poslanski zbornici predlog, ki zahteva — poostreitev sedanega koalicijskega zakona, da bodo delavci, ki se v sveti jezi in razburjenju spozabijo nad stavkokazno sodrgo, še krutejše kaznovani!

Koncentracija strokovnih organizacij. Med tem ko si v Avstriji narodni separatizem prizadeva, da bi razcepil delavske vrste, stremi delavstvo v Nemčiji po vedno večji koncentraciji. Doslej samostojne organizacije se združujejo, ker nasproti združujočemu se kapitalu veljajo le velike, bogate strokovne organizacije. Ob začetku letošnjega leta se je združila organizacija skladiščnih delavcev z organizacijo trgovskih pomočnikov. Centralna organizacija kiparjev je svojim članom predlagala združitev z lesnimi delavci. Za enkrat je bil predlog odklonjen, ker je zanj gasovala le navadna večina, ne pa dvetretjinska večina organiziranih kiparjev, kakor zahtevajo pravila. Načelstvo org. ladjedelniških tesarjev se pogaja z organ. lesnih delavcev o združitvi obeh organizacij. Vprašanje o združitvi teh dveh organizacij je zelo težavno, ker je treba rešiti načelno vprašanje, ali je boljša organizacija po obratih, ali po strokah. Večina teh tesarjev dela v ladjedelnicah, kjer je pretežna večina delavcev iz kovinarske stroke. Zato zahteva kovinarska zveza, da se organizacija ladjedelniških tesarjev združi s kovinarsko organizacijo, da se udeleži načelo: En obrat, ena organizacija! Ladjedelniški tesarji bi se pa rajše združili z organizacijo lesnih delavcev, ker jih njihova stroka in njihovo delo bolj približuje organizaciji lesnih delavcev. Gre torej za staro vprašanje: ali naj se ločijo delavci po strokah, ali naj se združijo v eno organizacijo delavci enega obrata? Brezdvomno je, da se bo v bodočnosti odločilo delavstvo za enotne obratne organizacije. Tudi avstrijsko delavstvo ve kako da je težavno odločevati o tem načelnem vprašanju in kako težko je združiti delavstvo enega obrata v eno organizacijo, ne da bi se upoštevalo strok. Avstrijski kovinarji so svoj čas imej važne razprave s pleskarji o vprašanju, ali naj se pleskarji v tovarnah za železno opravo organizirajo pri kovinarjih, ali pri pleskarjih. Slično vprašanje mora sedaj rešiti organizacija ladjedelniških tesarjev v Nemčiji. Gotovo bo zaenkrat zmagovalo načelo, da se naj združijo organizacije sličnih strok in izvršila se bo priklonitev ladjedelniških tesarjev organizaciji lesnih delavcev.

Trgovinska pogodba z Japonsko. Vlada je predložila poslanski zbornici trgovinsko pogodbo z Japonsko. Obe državi zagotavljata druga drugi največje ugodnosti: Carinske ugodnosti, ki jih je Japonska v trgovinskih pogodbah z Nemčijo, Anglijo, Francijo in Italijo dovolila navedenim državam, veljajo tudi za izdelke avstrijske industrije. S tem se znižajo japonske carine na avstrijska vina, na volno, klobuke, gumbe, papir in milo. Avstrija izvažna na Japonsko blaga za 6.4 milijonov kron na leto.

Kapital in rokodelstvo. Pred nekaj dnevi so v Lvovu prišli brezposelni čevljarji pred trgovino tovarne za čevlje, razbili izložbena okna, razstavljene čevlje pomateli iz izložbe in jih uničili. Policija je seveda čevljarje takoj razgnala, aretirala in nekaj mesecev zapora bo izgred čevljarjev poravnal. In vendar je tudi ta izgred le epizoda v velikem zgodovinskem boju med ročnim delom in stroji, med rokodelstvom in kapitalom. Vsak nov stroj izpodrine mnogo delavcev od dela in kruha. In še vedno mislijo delavci, da se železnega sovražnika izpebe, če razdenejo stroje in blago, ki ga stroji proizvajajo. Od hombažnih tiskarjev iz let 1846 in 1848, ki so razsuli prve Perotinske stroje, pa do Lvovskih čevljarjev — vedno enaki, brezupni poizkusi! Tudi Lvovski čevljarji se bodo morali uveriti, da je njihova roka slabotnejša, od železnega bata parnega stroja. Kakor voz-

niki ne preprečijo gradnje železnic, kakor se niso mogli ubraniti stari domači prejci ob kolovratu samopletilne, prav tako bo v čevljarjski industriji strojno delo izpodrinilo ročno delo. Tudi Lvovski čevljarjski pomočniki bodo kmalu razumeli, da ni stroj njihov sovražnik, temveč kapital. In da ni cilj našega boja razdejanje strojev in njihovih proizvodov, temveč da je naš cilj: vse proizvode tehnike, ki razširjajo bedo in brezposelnost, ker so last kapitala, izročiti družbi, ker šele potem postanejo sredstva, ki bodo množila blagostanje vseh in lajšala delo vsem.

Boj v brodarstvu. V sredo in četrtek je v Berlinu zborovala konferenca mednarodnega brodarkega kartela, ki se je pečala s paroplovno zvezo med Trstom in Kanado. Kakor smo že poročali, je avstrijska vlada dovolila Canadian Pacific Company redno paroplovno zvezo med Trstom in Kanado. Vsled tega so oškodovane nemške brodarke družbe, ki so imele doslej monopol za prevažanje avstr. izseljencev in njih tržaška filijalka »Avstro-Americane«. Pogajanja na konferenci so se razbila. »Canadian Pacific« »Railway Company« je izstopila iz mednarod. brodarkega kartela in kartel ji je napovedal boj na nož. S pomočjo kartela osnuje »Avstro-Americane« redno zvezo in Trstom in Kanado. Od tega »bratomornega« boja nemškega in kanadskega brodarkega kapitala za groše avstrijskih izseljencev bodo imeli izseljenci nekaj znižala vozno. Ko se v konkurenčnem boju časa dobiček, ker bo medsebojna konkurenca enkrat ustanovi razmerje obeh kapitalističnih skupin, bosta kajpakda s složnim odiranjem izseljencev poplačali svoje vojne stroške. Obe stranki sta podkupila z denarjem velik del avstrijskega časopisja in meščanskih poslancev, ki se sedaj vojskujejo z eno ali drugo kapitalistično skupino, kakor da gre za — narodne ideale ...

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba »Zarje«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Društvo tiskarjev na Kranjskem
javlja žalostno vest, da je njega član
gospod
Filip Kranjc
dne 1. februarja t. l. v Feldhofu pri
Graecu preminul. Pokopan je bil dne
3. t. m.
Ljubljana, 4. februarja 1913.

Slavnemu občinstvu vljudno n-
znanjam, da sem prevzela in otvorila
gostilno
»pri Teličarju«
v Zgornji Šiški
.. Celovška cesta šte. 49. ..
Zagotavljam slavnemu občinstvu
najboljšo posrežbo in se priporo-
čam za obilen obisk
Jožefa Križ,
gostilničarka.

Otvoril sem popolnoma urejen
atelje za vsa zobozdravniška dela.
Idrija, 1. svečana 1916.
Dr. B. Žižek
okrožni zdravnik.

Pozor!
50 tisoč parov črevljev
4 pare črevljev za K 850.
Zaradi vstavljenja plačil večjih velikih fabrik se mi je naro-
čilo, da veliko množino črevljev globoko pod izdelovalno
ceno oddam. Prodajam vsled tega vsakomur 2 para znorastih
črevljev za gospode in 2 para znorastih črevljev
za dame, usnje, ružavo ali črno, galoširano, trdno žebljana
usnjata podlaga, večelegantna najnovejša facija, velikost po
številkah. Vsi 4 pari stanejo le K 850. Pošlje po povzetju
J. GELB, eksport črevljev, Neu Sandez šte. 288. Za-
menjava dovoljena ali denar nazaj.

Dr. Benjamin Ipavic
asistent oddelka za ženske bolezni in
porodniškega oddelka dež. bolnice
zopet ordinira.

Moderna veda in Žepni koledar za 1913

Napisal Enrico Ferri. Poslovenit M. J.-č.
To knjigo toplo priporočamo. Cena 1-20 K.
Dobi se v vseh knjigarnah in v založbi »Zarje«.
St. 2681.

Ustanova za vojaške sirote.

Pri podpisnem mestnem magistratu je oddati za tekoče leto Josip Sühnlövo ustanovo za vojaške sirote v znesku 90 kron.
Pravico do te ustanove imajo revne sirote vojaškega rodu, naj bodo za-
konske ali nezakonske, moškega ali ženskega spola.
Prošnjam, katere je vlagati pri magistratu
najkasneje do vštetega zadnjega februarja t. l.
je priložiti rojstni in krstni list, in če iz njega ni razvidno, da je bil prosilčev oče po poklicu vojaškega stanu, tudi še posebej dokaz o tem.
Mestni magistrat ljubljanski,
dne 31. januarja 1913.

Občno konsumno društvo v Zagorju

(registrovana zadruga z omejenim poroštvom)
vabi svoje člane na

redni občni zbor

ki bo dne 16. februarja 1913 ob 3. popoldne v dvorani go-
spoda R. Mihelčiča na Toplicah.

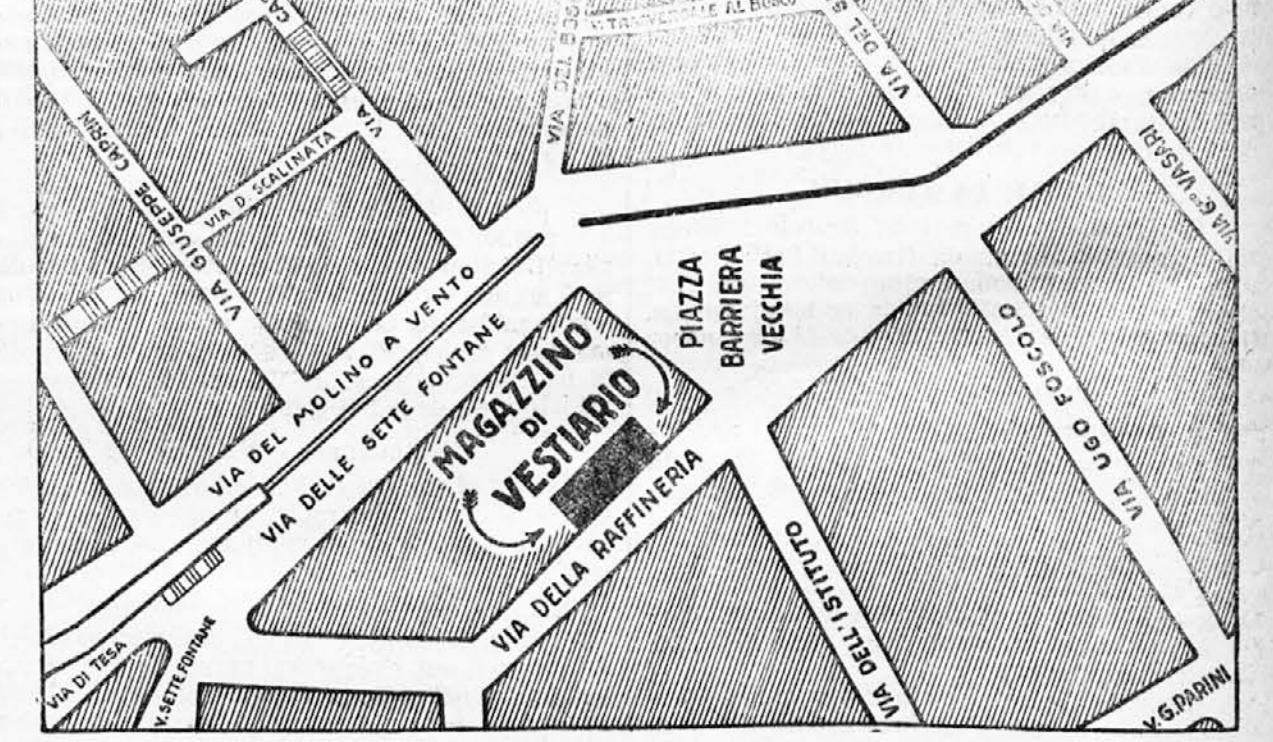
- Dnevni red:
1. Prečitanje zapisnika zadnjega rednega občnega zbora.
 2. Računsko poročilo za leto 1912.
 3. Poročilo nadzornišva.
 4. Sklepanje o čistem dobičku.
 5. Interpelacije in vprašanja.
- Vstop imajo samo člani.
- Za nadzorništvo
Fran Klopčič zapisnikar.
Ivan Wallend predsednik.

Delavske konsumne zadruge ZA TRST, ISTRO IN FURLANIJO

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

Skladišče oblačil

Trst, ulica Raffineria šte. 3.

Evo izkaz inkasov od 18. septembra do 31. decembra 1912:

	Konfekcija		Manufakture		Obuvala		Pokrivala		Skupno	
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Sept. (13 dni)	5.624	86	6.977	88	2.548	32	1.636	50	16.787	56
Oktober	19.123	72	10.705	76	6.923	21	3.640	60	40.393	29
November	18.209	42	14.200	19	5.172	94	2.426	04	40.008	59
December	12.628	60	8.802	67	5.329	74	2.250	30	29.011	31
	55.586	60	40.686	50	19.974	21	9.953	44	126.200	75

Te številke govore jasneje nego vsaka druga ponarejena in lažnjiva reklama. One dokazujejo dejstvo, da članom »Delavskih zadrug« izdatno konvenira kupovati konfekcijsko blago, manufakture, obuvala in pokrivala edino v lastnem skladišču oblačil.